

Screeningul, diagnosticarea și managementul neuropatiei diabetice senzitivo-motorii în practica clinică: Recomandările consensului experților internaționali

INTERVIU CU PROFESOR GABRIELA RADULIAN

**Doctor în Științe Medicale,
Președintele Societății de Neuropatie Diabetică,
UMF "Carol Davila", București, România**

- Neuropatia diabetică este o afecțiune clinică eterogenă, cu multiple provocări în ceea ce privește managementul și diagnosticarea.
- Ghidurile actuale pot fi uneori confuze fără un consens cu privire la tratamentele utilizate în prima, a doua sau a treia linie de tratament.
- România are un avantaj unic, deoarece aici există specialiști diabetologi care sunt pregătiți să trateze specific diabetul zaharat și complicațiile sale, comparativ cu alte țări, unde diabetul zaharat este îngrijit de medicul internist, endocrinolog, sau medicul de familie.

Cât de important este managementul neuropatiei diabetice pentru prevenirea piciorului diabetic?

"În primul rând, pornim de la datele studiului realizat de Societatea NeuroDiab din România. 2 din 3 pacienți diagnosticați cu diabet au neuropatie diabetică, iar pentru controlul diabetului și atingerea țintelor glicemice, avem acum o mare varietate de medicamente eficiente, cu un profil de siguranță favorabil, atât cu administrare orală cât și cu administrare injectabilă. Pentru controlul simptomatologiei dureroase, avem la dispoziție soluții terapeutice, fie cu administrare sistemică, fie locală. Medicații din categoria unor antidepresive moderne, sau opioide, pot asigura controlul chiar și în cazuri mai dificile, cu o calitate a vieții rezonabilă. Deoarece nu există o abordare completă a simptomatologiei neuropatiei diabetice printr-o singură soluție terapeutică, trebuie avut în vedere tratamentul asociat cu multiple clase medicamentoase, combinat, tratament patogenetic și simptomatic."

"Uneori, în funcție de particularitatea cazului, este nevoie și de asocierea de metode non-farmacologice cum ar fi acupunctura, terapia psihologică sau stimularea electrică transcutanată. Recomandările consensului pentru screeningul, diagnosticarea și managementul neuropatiei diabetice, vizează îmbunătățirea calității îngrijirii medicale și reducerea diferențelor în abordarea clinică a acestei patologii. Acest consens se adresează atât medicilor specialiști, cât și medicilor de familie, în vederea reducerii prevalenței acestei complicații, cu puternic impact socio-economic, dar și pentru a demonstra beneficiile tratamentului neuropatiei diabetice centrat pe pacient. Formele netratate și complicate de neuropatie diabetică, pot duce în cazuri extreme chiar la amputații la nivelul membrelor inferioare. De aceea, printr-un screening timpuriu, o educație terapeutică specifică și o abordare susținută încă de la momentul diagnosticului, aceste deznodăminte invalidante pentru pacient, pot fi evitate, iar în ceea ce privește sistemul de sănătate, rata spitalizarilor și costurile medicale aferente pot fi mult reduse."

Neuropatia diabetică este o complicație uitată a diabetului zaharat. De unde a apărut nevoia de a elabora acest consens?

„Neuropatia diabetică este o afecțiune heterogenă din punct de vedere clinic, cu multiple provocări din punct de vedere al diagnosticului și managementului. Acesta este motivul pentru care este util pentru clinicieni să aibă un ghid care sintetizează datele disponibile până în prezent într-un mod științific riguros. Ghidurile publicate până acum pot fi uneori confuze, fără un consens cu privire la tratamentele utilizate în prima, a doua sau a treia linie terapeutică. În noiembrie 2020, cu ocazia Zilei Mondiale a Diabetului, s-a desfășurat conferința internațională de consens asupra screeningului, diagnosticarea și tratamentul neuropatiei diabetice. Experții medicali aleși sunt lideri de opinie recunoscuți în domeniul managementului diabetului în multe țări, acoperind o mare arie geografică. Cu multă responsabilitate am reprezentat România în acest grup, în speranța de a putea reda ulterior direct, cât mai mult din experiența acumulată în acest proiect, colegilor mei din țară care îngrijesc persoanele cu neuropatie diabetică. Experții internaționali au sumarizat ideile discutate în cadrul conferinței și evidențele științifice disponibile pe această temă, iar rodul muncii lor sunt recomandările clinice elaborate în acest document de consens. Există 3 mari deziderate în managementul integrat al neuropatiei diabetice, conform consensului experților internaționali, publicat acum, în luna septembrie, 2021, în Diabetes Research and Clinical Practice, un jurnal al Federației Internaționale de Diabet."

Care sunt aceste 3 mari direcții de acțiune în managementul neuropatiei diabetice, conform consensului?

"În primul rând, un control al diabetului zaharat, realizat prin optimizarea stilului de viață, tratament antihiperglicemiant corespunzător și intervenția multifactorială asupra riscului cardiovascular. În cel de-al doilea rând, vorbim despre recomandările ce vizează tratamentul orientat spre mecanismele fiziopatologice ale afecțiunii, așa cum știm, cu acid alfa-lipoic și benfotiamină.

Iar în cel de-al treilea rând, vorbim despre recomandările vizând tratamentul simptomatic al durerii, care include utilizarea antidepresivelor, anticonvulsivanelor, opioidelor, plasturilor cu capsaicină, dar și alte opțiuni nonfarmacologice".

Pe baza recomandărilor consensului, care sunt modalitățile de implementare în țara dumneavoastră?

"România are un avantaj unic deoarece aici există specialiști diabetologi care sunt pregătiți să trateze specific diabetul zaharat și complicațiile sale, comparativ cu alte țări, unde diabetul zaharat este îngrijit de medicul internist, endocrinolog sau medicul de familie. Ghidul Societății Române de Diabet, Nutriție și Boli Metabolice, publicat în acest an, subliniază recomandările pentru neuropatia diabetică și anume: Managementul persoanelor cu diabet zaharat și complicații cronice, necesită o abordare holistică, multidisciplinară, prin depășirea granițelor între domeniile medicale. Prevenția conform ghidului Societății de Diabet din România, este cel mai important instrument în managementul neuropatiei și constă în echilibrarea metabolică optimă, încă din perioada de prediabet, înainte de a apărea acele modificări ireversibile. De asemenea, recomandările ghidului din România abordează tratamentul farmacologic, vizând mecanismele patogenice și respectiv simptomatologia dureroasă. Tratamentul patogenic are ca indicație acidul alfa-lipoic, un puternic antioxidant și benfotiamina. În ceea ce privește tratamentul simptomatic, duloxetina, pregabalina și gabapentina, sunt considerate ca primă linie terapeutică pentru tratamentul durerii neuropate. Se menționează în ghidul din România, totodată, și celelalte opțiuni terapeutice pentru tratamentul durerii neuropate, antidepresive, opioide, analgezice locale, dar, totodată, și algoritmul de administrare în monoterapie sau tratament combinat, patogenic și simptomatic, reiterând totodată și alte opțiuni non-farmacologice. Screeningul neuropatiei diabetice este o modalitate simplă și ușor accesibilă pentru profesioniștii din domeniul sănătății. Cred că o mai largă cunoaștere a importanței acestei patologii și a procedurilor de screening de către colegii din alte specialități, la care persoana cu diabet zaharat ajunge deseori, poate duce la o detecție mai timpurie a acestei afecțiuni.

Să nu uităm, principalul beneficiar al tuturor acestor măsuri rămâne persoana cu neuropatie diabetică. Ea trebuie să fie informată de la diagnosticul diabetului zaharat, despre riscul de complicații și să fie totodată cât mai responsabilă în ceea ce înseamnă recunoașterea simptomelor neuropatiei diabetice, inspecția zilnică a picioarelor și prezentarea promptă la medic, în cazul apariției unei ulceratii. Pandemia COVID-19 și transformarea masivă a serviciilor medicale în telemedicină a adus cu sine provocări nebanuite în ceea ce privește managementul piciorului diabetic. Ajustarea tratamentului antihyperglicemiant se poate face cu ușurință prin telemedicină, însă îngrijirea piciorului afectat de neuropatie diabetică, poate fi realizată la distanță doar după o stratificare corectă a riscului. Astfel consensul recomandă o evaluare inițială a simptomatologiei prin telemedicină, iar pacienții care au nevoie doar de tratament li se poate institui de la distanță un tratament. Însă acolo unde există un risc crescut de ulceratii, se recomandă prezentarea în cabinetul medical, în ciuda riscului pandemic. În concluzie, recomandările consensului pentru screeningul, diagnosticul și managementul neuropatiei diabetice sensitivo-motorii, elaborat de către experții internaționali pentru practica clinică, reprezintă o nouă provocare pentru sistemele de sănătate, în vederea reducerii apariției celei mai frecvente complicații a diabetului zaharat, dar și a realizării unui diagnostic precoce și a unui plan terapeutic optim. Societatea NeuroDiab Romania va promova acest consens către toți specialiștii din echipa multidisciplinară implicată în îngrijirea persoanelor cu neuropatie diabetică, respectiv, diabetolog, neurolog, medic de familie, în vederea reducerii complicațiilor neuropatiei și totodata pentru creșterea calității vieții persoanelor cu neuropatie diabetică."

PENTRU INFORMAȚII SUPLIMENTARE, VĂ RUGĂM SĂ CONSULTAȚI ARTICOLUL COMPLET:

Ziegler D, Tesfaye S, Spallone V, Gurieva I, Al Kaabi J, Mankovsky B, Martinka E, Radulian G, Nguyen TK, Stirban AO, Tankova T, Varkonyi T, Freeman R, Kempler P, Boulton AJM. Screening, diagnosis and management of diabetic sensorimotor polyneuropathy in clinical practice: International expert consensus recommendations. *Diabetes Res Clin Pract.* 2021 Sep 18:109063. doi: 10.1016/j.diabres.2021.109063. Epub ahead of print.

Accesibil online la adresa: [https://www.diabetesresearchclinicalpractice.com/article/S0168-8227\(21\)00422-8/fulltext](https://www.diabetesresearchclinicalpractice.com/article/S0168-8227(21)00422-8/fulltext)

De asemenea, puteți scana codul QR de mai jos:

